

Székely Mózes
(Daday Loránd)

Kié ez az ország?

Átírta és rendezte: András Attila
Dramaturg: Orgován Szigeti Réka

SZEREPLŐK:

Vera – *Jónás Gabriella*
Burján, Körjegyző – *Molnár Zoltán*
Klára, Doina Varvareanu – *Szemerédi Bernadett*
Szabolcs – *Varga Tamás*
Őrvezető, László – *Kálló Béla*
Tiszteletes – *Dóczy Péter*

Helyszínek:

Vera és Szabolcs lakása:

Székek, kanapé, ablakjelzések (tükörként is), szövegkönyv.

Radnai iroda:

Íróasztal, székek, írógép, román feliratok (Fumatul oprit!), Nagy-Románia-térkép, román zászló, akták, könyvek, pecsétek, pecsétpárna, toll és tintatartó, táska (Vera útlevelel és az okiratokkal), filmtekercs.

Tiszteletes szobája:

Íróasztal, székek, könyvek, Biblia, metszetek a falakon (akár egy Kálvint ábrázoló kép).

A jegypénztárnál, a váróteremben és a nézőtérben a Magyar Rádió, vagyis akkor még a Rádió Budapest 1934. október 11-i hírei fogadják a közönséget. A hírek hangminősége a korabeli technikai állapotokat tükrözi. A hírek a teremfény leoltásáig folyamatosan szólnak.

Rádió:

Férfihang: Jó estét kívánok, kedves hallgatóink! Itt a Budapesti Rádió. Este hét óra van,

egész Magyarország felett derült az ég. Budapesten hét fok van, mérsékelt északnyugati szél fúj.

Női hang: Tegnap Caracciola és Henne világrekordot javítottak a gyóni pályán!

Férfihang: Daytona Beachen kívül ilyen sebességet sehol a világon nem mértek még.

Női hang: A kormányzó Őfőméltósága és sok ezer autós és motoros látogató nézte végig a rekorderek kísérteties száguldását Európa legtekintélyesebb versenypályáján.

Férfihang: Már reggel 10 óra körül hatalmas autótábor lepte el a kecskeméti országút 42-es és 46-os kilométerköve közötti mezőt és szántóföldeket. A garázsokból előkerültek a legócskább járművek is, a világrekord megdöntésének kísérleténél mindenki, aki valaha is benzint szagolt, jelen akart lenni. A rendőrség olyan látványt ígért, amilyenre eddig Európában nem volt példa.

Női hang: Tíz óra előtt néhány perccel a kormányzó is megérkezett két fiával, Lencz Albin, a KMAC alelnöke kíséretében. Először a 42-es kilométerkőnél felállított versenydepónál szállt ki a kocsijából, és ott hosszasan elbeszélgetett a versenyzőkkel, akik akkor már minden előkészületet megtettek a nagy küzdelemre.

Férfihang: Alig foglalta el helyét a kormányzó a számára felállított díszpáholyan, a megafon máris bejelentette, hogy az új gyóni betonpálya ma Európa egyetlen országútja, amely megfelel a világrekord-kísérletekre előírt nemzetközi szabályoknak. Nyílegyenes, emelkedése sehol sem éri el az egy százalékot, és sima, mint a tükör. Megtudtuk, hogy sebességi rekordkísérleteknek leszünk szemtanúi.

Női hang: Az úton örjögő sebességgel közeledik valami szürkén csillogó tömeg. Csontig ható bömböléssel villan el a nézők szeme előtt, hogy furcsa alakját a következő másodpercben már elnyelje a párás messzeség. Caracciola volt

a Mercedes-gyár legújabb versenyautóján! Első útja csak olyan bemelegítésféle, visszafelé már lassan jön, alig 200 km az óránkénti sebessége.

Férfihang: Ernst Henne, a német világbajnok BMW-motorkerékpárján 16,62 mp alatt tette meg az egy kilométert, és ezzel 246 kilométerre javította a szológépek abszolút sebességi világrekordját.

Összeszorult torokkal állnak az úttest két oldalán az emberek. Még jóformán fel sem fogták, hogy mi történt, a tébolyult sebességgel száguldo embertárs még csak vízió volt, amikor már itt, a szemünk láttára, elérte azt a legnagyobb sebességet, amit ember eddig két keréken egyáltalán elérhetett.

Női hang: Most pedig külföldi híreink következnek:

Férfihang: A tegnapelőtti marseille-i királygyilkosság kapcsán kiderült, hogy a jugoszláv király, II. Sándor merénylői hamis csehszlovák útlevelel érkeztek a merénylet franciaországi helyszínére. Az egyik útlevelel Eduard Beneš, a Csehszlovák Köztársaság külügyminisztere nevére, a másik Vladimir Novák rendőrdetektívnek, a csehszlovák külügyminiszter állandó kísérijének a nevére volt kiállítva. A genfi nemzetközi konferencián tegnap, a Jugoszláv Királyi Kormány külügyminisztere azzal vádolta meg Magyarországot, hogy területén, közelebbről megjelölve Jankapusztán horvát nemzetiségű emigránsokat készített elő és képzett ki II. Sándor jugoszláv király meggyilkolására. Ennek bizonyítására egy fényképet is bemutatnak, melyen látható volt, hogy közelebbről meg nem határozható hegyvidéki tájon Gömbös Gyula magyar királyi miniszterelnök saját személyében mutatja be, hogyan kell a kézigránátot elhajítani.

Női hang: A fényképről a Jugoszláv Királyság képviselői elfelejtették a magas hegyeket kiretusálni, Jankapuszta ugyanis az alföldön helyezkedik el.

Férfihang: Egyben a Jugoszláv Királyi Kormány külügyminisztere ultimátumot intézett a Magyar Királyi Kormányhoz, hogy amennyiben 48 órán belül nem szolgáltatja ki a Magyarország területén megbúvó, név szerint megnevezett horvát emigránsokat, a határra felvonuló Jugoszláv Királyi Haderő átlépi a határt.

Női hang: A mai nap folyamán a Magyar

Királyi Kormány genfi teljhatalmú nagykövete, Eckhardt Tibor úr erélyesen tiltakozott a Jugoszláv Királyi Kormány alaptalan vádjai ellen, miszerint a Magyar Királyi Kormány miniszterelnöke, Gömbös Gyula személyesen képezte volna ki a jugoszláv király merénylőit. Közben a küldöttek között köröztetett egy fényképet, amelyen Gömbös Gyula magyar királyi miniszterelnök tábornoki egyenruhában a Jugoszláv Királyi Kormány ülésén elnököl. Miután a szóban forgó fényképet a jelen lévő hatalmak meghatalmazott nagykövetei szemrevételezték, a Magyar Királyi Kormány genfi teljhatalmú nagykövete, Eckhardt Tibor megjegyezte, hogy ez a fénykép ugyanúgy hamisítvány, mint a jugoszlávok által bemutatott fotó, amelyen Gömbös Gyula, kézigránátot vetvén, személyesen képzti ki a merényletre a horvátokat.

Férfihang: Szegednél, Kelebiánál, Eszéknél és Nagykanizsánál a jugoszláv hatóságok ma is több száz magyart toloncoltak át a határon.

Női hang: A Csehszlovák Köztársaság, a Román és a Jugoszláv Királyság mozgósította haderejét. Nagylaknál szórványos lövöldözés tört ki a román és a magyar határőrök között. A lövöldözésben ketten meghaltak, négyen pedig megsebesültek.

A teremfény kialszik. Fény a színen. Egy budai villa ízléses, komoly levegőjű, nagy szobája. Sima falak, pár műtárgy, sok könyv. Jobbra ajtó és benyíló, asztalkán rádió és telefonkészülék, balra kijáró a téli díszben sziporkázó kertbe. Késő délután. Mikor a függöny lassan felmegy, Vera az asztalnál ül, kezében szerepkönyv, de a szobában olyan nagy a homály, hogy csak betűzve lehet olvasni.

(Zene)

1. JELENET

(Vera, Burján)

BURJÁN: Kezét csókolom, művésznő!

VERA: Jaj, Burján! Azt hittem, az új takarítónőm...

BURJÁN: Én nem a takarítónője vagyok...

VERA: Hála istennek!

BURJÁN: Hanem a rendezője, művésznő!

VERA: Foglaljon helyet.

BURJÁN: Köszönöm. (A szerepkönyvre mutat.) Hiszen maga a szereppel foglalkozik. Ha ezt tudom, nem húzom úgy fel magam, hogy ott hagyjam a kártyapartit!

VERA: Nyugodjon meg!

BURJÁN: Maga engem ne nyugtasson!

VERA: Maga rendező?

BURJÁN: Az lennék!

VERA: Kívülről minden szerepkönyv egyforma. Sebtében összefűzött, gépelt ívek. Kívül semmi írás, belül – belül pedig...

BURJÁN: Természetesen az új, ragyogó bohózat!

VERA: Amire maguk készülnek?

BURJÁN: Nem! Amire mi, magával együtt, készülnénk!

VERA: Nem.

BURJÁN: *(megütközve)* Nem?

VERA: Nem, ez nem az a szövegekönyv. A szín körülbelül egy ilyenféle nagy szoba, csupasz, magas márványfalak, inkább csarnok. A lényeges... *(visszalapoz a szerepkönyvben)* igen, a bejárat balról, lent az ajtón túl nagy kert, én itt, az ablakban állok. Látja a kertet?

BURJÁN: Nem látom. Azt viszont látom, hogy maga egyik próbáról a másikra marad el!

VERA: Most nem erről beszélünk. Jöjjön ide! Látja a kertet?

BURJÁN: Nem látom.

VERA: Akkor nincs miről beszélünk, köszönöm a látogatását.

BURJÁN: Most már látom. Kristálytiszta látom, itt van előttem. Orgonabokrok, rózsabokrok, leanderbokrok, csipkebokrok...

VERA: Elmondom, mert maga a darabot nem ismeri, legfeljebb azt tudja róla, hogy éppen tűntem fel, még Kolozsvárott. Ebben lettem azzá, ami ma vagyok.

BURJÁN: Széplaky Vera! Mit akar most ezzel a régi tákolmánnyal, amikor körmünkre ég az új vígjáték?! Pár napunk van még csak, s maga egyik próba után a másiktól marad el.

VERA: Csak ne olyan hevesen! Én itt, az ablakban állok. Látja?

BURJÁN: Látom, látom!

VERA: A nagy perzsa háború kellős közepén vagyunk. Az uram elesett...

BURJÁN: De művésznő, könyörgöm, a ketőnk új burleszkjéről inkább!

VERA: *(ellentmondást nem tűrő hangsúllyal ismétli)* Az uram elesett!

BURJÁN: Látom.

VERA: Én is futok az egész várossal a perzsák elől. De a kisfiam elmarad, elvész a vad menekülésben, s ahol megállok kifújni magam, itt, ezek között a magas és hideg falak között, mondják, hogy valaki keres, s tényleg hírnök jön, ahogy ez a görög tragédiákban szokás, és nekem ront: szégyelljem magam, milyen görög anya az, aki elhagyja fiát, s az idegenek perzsának nevelik... *(szünet)* Az író itt, ennél a jelenetnél nem tudott a számba adni semmilyen jó szöveget.

BURJÁN: Máshol tudott?

VERA: Túl cinikus maga ahhoz, hogy értékelje az ilyesmit. Maga színésznőt csak szerelmi bánatában enged jajongani a színpadon, de egy anyát... a fiáért?!

BURJÁN: Megint túl szigorú volt, Vera.

VERA: Az új komédiája helyett most ezt a jelenetet a hírnökkel nézegettem és éltem át újra. *(nehezen mondja ki)* Ez a jelenet azóta is szakadatlanul fojtogat... *(egészen más hangon)* Röviden: nem a maga új burleszkjére készültem, hanem búcsúztam ettől a régi, hozzám nőtt szereptől, nem, nem is ettől, mindegyiktől – ha megengedi ezt a végső és határozott vallomást. Mert nyilván ezért jött.

BURJÁN: Beláthatja, én mindent megengedek magának, Vera, de miért nem jött a délutáni próbára? Csak nem pár hónapos házasságának válsága ez?

VERA: Nem!... *(néma csend)* Kettéhasadtam...

BURJÁN: Majd összerakjuk.

VERA: Látja! Ebből a körúti cinizmusból is elegendő van. Ez sem kell! Ez a szerep sem kell, amit maga is meg a többiek, az egész színházi had magára aggat, mert a Színházi Élet rászabta, vagy mert a Lipótváros így kívánja.

BURJÁN: Ne vitatkozzunk, Vera! A jövő héten be kell mutatnunk az új vígjátékot!

VERA: Mondja: a színházon, a nőknön, a vacsorákon, a Svábhegyen, a Margitszigeten kívül mit szeret még maga?!... Milyen ember maga?

BURJÁN: Hát, hogy is mondjam, nem tudom, hogy érti, de... amikor rólam van szó, általában azt szoktam mondani...

VERA: Magyar ember maga?

BURJÁN: *(megütközve)* Erről nem beszél az ember. *(Szélesen, jóízűen elneveti magát.)* Szóval a művésznőt is megzavarta a marseille-i ki-

rálygyilkosság genfi felvonása! Nahát, gratulálok! Kitűnő!

VERA: Kitombolta magát?

BURJÁN: Keserű vagyok, Vera! Maga most csak azért akarja tönkretenni, lemondani a legújabb, biztos sikerre ítélt komédiámat, mert Marseille-ben eszement horvát merénylők agyonlőtték a jugoszláv királyt!

VERA: A merénylő macedón volt.

BURJÁN: De a megrendelők horvátok... és terroristák!

VERA: Terroristák? Akkor Petőfi, Kossuth és Rákóczi is terroristák voltak? Nem lehet, hogy a horvátoknak elégük lett a szerb uralomból?

BURJÁN: Verácska, drága. Ön színházunk legragyogóbb csillaga. Miért foglalkozik egy ilyen tündöklő tehetség ilyen prózai, mondhatni, lealacsonyító dolgokkal?

VERA: Burján, sose feledje el, én elszakított területen születtem! Erdélyi vagyok és magyar. Meg tudom érteni a horvátokat.

BURJÁN: Drága művésznő. A megváltoztathatatlan tényeket el kell fogadnunk. Nem tehetünk semmit.

VERA: Ahol valódi férfiak vannak, Burján, ott tettek is születnek.

BURJÁN: Örült öngyilkosok pusztán... Az igazság az, hogy a történelmet a győztesek írják, mi legfeljebb felolvashatjuk.

VERA: Burján! Jobb, ha hallgat. Viszolygással tölt el, amit mond.

BURJÁN: Vera, Verácska, drága, mi köze magának vagy nekem mindezekhez a szörnyű, embertelen dolgokhoz?

VERA: Mi közünk hozzá?

BURJÁN: Igen, mi?

VERA: Az utódállamok, a kisantant ellenünk mozgósít, és mi közünk hozzá?

BURJÁN: Ellenem? Ön ellen? Forduljon orvoshoz! Különbem meg nem kellett volna Jankapusztán terroristákat kiképezni.

VERA: Maga vak.

BURJÁN: Nem, én látok, és látom, hogy maga mondvacsinált okok miatt teszi tönkre az évad bohózatát, annyi ember örömét és mindannyiunk munkáját!

VERA: Nem számíthatok a megértésére. De azért világosan elmondom. *(Felkel. Belső indultól fűtve.)* Körülöttünk kétfélek az emberek.

Magyarok és nem magyarok. Ez a megkülönböztetés persze túlrkító. De megkülönböztethetem az embereket így is: vannak, akik komolyan veszik, és vannak, akik nem veszik komolyan.

BURJÁN: Mit?

VERA: Bármit!

BURJÁN: Ja!

VERA: Én komolyan veszem. Maguk csak játsszák tovább a bohózataikat. Én majd megkeresem a valóságos szerepemet. Itt, ebben az életben.

BURJÁN: Ilyesmit is hallottam már.

VERA: *(élesen)* De én... *(a szót keresi!)* Én nem így *határoztam*, én így *ítéltem* magam fölött. Hosszú, hosszú évek... igen... nevéssen csak, nevéssen... a sikerek után is... végre elértem... hogy is mondjam, pont magának?!... A férfi vak-sötétben lassan érzi, hogy egy fátyolhoz ért, a fátyol meleg, s diadalmasan hatja át a közeli test fölött érzett öröme. Ilyenformán értem el én most magamhoz... *(kitörő, egyelőre érthetetlen örömmel)* Ezt már igazán nem értheti! Így értem el a magam lelkéhez. Igen. Ez a genfi ügy... Ennek fényében úgy érzem, évek óta nem vagyok igaz. Ennyi elég is. Visszalépek. *(Az utolsó szavaknál jobbról nesz. Az ajtó felé néznek, mely tüstént fel is nyílik.)*

2. JELENET

(Váltak és Klára)

KLÁRA: *(balról)* Vera! *(meglepődve, hogy Burján is itt van)* Nem tudok köszönni a hidegtől...

VERA: Isten hozott, Klára! Remélem, segíteni jöttél!

KLÁRA: Rendező úr, micsoda meglepetés! Ha tudom, hogy itt van, előbb jövök! *(halkan Verának)* Nem lehet, Vera. Felbontják a szerződéssem. *(Hangosan kérdőre vonja Verát.)* A délutáni próbán minden végszavadat én olvastam. Miért nem jöttél be? Rendező úr, csak nem szakítottam meg valami egészen bizalmas jelenetet?

BURJÁN: Hallgass, Klára!

KLÁRA: Az nehéz lesz. Szóval? Miért nem jöttél be a próbára, Vera?!

VERA: Épp ezt magyarázom, de nem akarja megérteni.

BURJÁN: Benne vagyunk a legnagyobb bajban. Képtelen vagyok Verát meggyőzni. Képzeld-

je, ezek a szerbek a Délvidéken annyira megbolygatták, hogy itt akar hagyni csapat-papot, és az új szerepet visszalöki az utolsó percben.

KLÁRA: Vera! Átadod a szereped?

BURJÁN: Ugyan, Klára, csak nem képzeli, hogy beugorhat más, Vera helyett?!

VERA: Pedig még ma más főszereplőről kell gondoskodnia, Burján!

BURJÁN: Kint van ilyenkor még az ura a te-lepen?

VERA: Az uramat hagyja ki a játékból. Én szerződtem és nem az uram. Így döntöttem! S ha nem érti, vagy nem akarja érteni, akkor is. Nem játszom tovább! Elég!

BURJÁN: Ha ezen a hangon beszél, akkor én befejeztem. A többi a direktorra tartozik, és én mehetek is.

VERA: Ha nem akar megérteni...

BURJÁN: *(hűvösen búcsúzik)* Asszonyom!

VERA: Uram!

KLÁRA: Reggel pontosan bent leszek a próbán. De addig még annyi idő van...

(Burján ki)

3. JELENET

(Vera, Klára)

VERA: *(Hellyel kínálja Klárát.)* Szóval? *(Klára megpróbálja Vera gesztusait mímelni. Vera észreveszi, elneveti magát.)* Nos?

KLÁRA: Vera, én most hallom először, hogy végleg vissza akarsz lépni.

VERA: Te nem érzed rajtam, hogy idegen vagyok?

KLÁRA: Nem. Miről beszélsz?

VERA: Klára.

KLÁRA: Igen, Vera?

VERA: Könnyű hazudni?

KLÁRA: Vera, kedves, most mire akarsz célozni?

VERA: Akkor most megismétlem: te nem érzed rajtam, hogy idegen vagyok?

KLÁRA: Nem úgy élsz, mint én. Valami kifürkészhetetlen árnyékot hoztál magaddal az első házasságodból, amiről hiába faggatlak, faggatunk. Sötét szoba vagy te nekem, kedves Vera. Egy sötét szoba, amelyben csend honol. Aztán van egy élménytöbbleted velem szemben.

VERA: Mire gondolsz?

KLÁRA: Arra, hogy meghurcoltak, és állítólag kikergettek Erdélyből.

VERA: Állítólag!

KLÁRA: Igen, állítólag. De nézzünk szembe a tényekkel, kedves Vera.

VERA: Igen?

KLÁRA: Mindez annyira, de annyira... régen volt. Ugye, érzed...

VERA: Klára, te kegyetlen vagy.

KLÁRA: Ilyen vagyok, kedves Vera, ha már nem szabad hazudnom.

VERA: Honnan tudhatnád te, hogy nekem hogy kellett eljönnöm Kolozsvárról? Hogy akkor éjjel... előadás után... két óra alatt, amennyi időt a Siguranca adott, nem lehet likvidálni egy életet. Mit tudjátok ti, mi mindent hagytam ott?! Emberi értelemben tulajdonképpen nem lett volna szabad eljönnöm onnan, vagy legalábbis nem *egyedül*.

KLÁRA: De most már nem vagy egyedül... hisz' férjhez mentél.

VERA: Ne is beszéljünk erről!

KLÁRA: Vera, mi bajod?

VERA: *(bosszúsan)* Mi bajom?! Mi bajom?! Évekig még azt is titkolnom kellett, hogy valamikor asszony voltam, hogy a publikum fiatalabbnak higgyen, hogy kevesebbet ártson a sajtó meg a riválisok pletykája.

KLÁRA: Vera, kedves, most megleptél. Neked vannak riválisaid? Mégis kik?

VERA: Ezt nem bírom már! S ha nem akarom halálra gyötörni magam, meg kell fojtanom ezt a fantom Széplaky Verát, akit ti ismertek, hogy talpra állhasson az, aki valójában vagyok...

KLÁRA: Vera! Tudod, hogy rám mindenben számíthatsz. A legjobb barátnőd vagyok.

VERA: Igen, rég volt, ami Kolozsvárt történt. De ha hallgatott bennem ez a múlt, akkor úgy hallgatott, mint az a mély kút, amelynek kávéja fölé senki sem borul, és így senki sem tudja, mit rejt a mélye... Most aztán fölém hajoltak, beledobtak egy követ a kútba... És ezt a hangot most már meg akarom őrizni. Meg akarom állítani, meg akarom fogni magam, azt az önmagamot, akire végre ráeszméltem.

KLÁRA: Mennyi szín van benned! Sajnálak.

VERA: Szín? A lényeg túl van a színeken.

KLÁRA: Hát akkor nem szín, hanem vonás. Én csak elég rég ismerlek, és mégis meglepsz. Beszélte te ezekről valakivel?

VERA: Csak az urammal, de vele sem sokat. Mindenesetre nem fog meglepődni, ha ma vagy holnap eléje állok... *(szünet)* Hogy a színpadot otthagynom, annak csak örülni fog. Az ember és a szerep kétféleségéről ő győzött meg, ő tisztázta bennem a szakma és a szolgálat közti mély különbséget.

Szemerédi Bernadett

KLÁRA: Szabolcs? *(nevet)* Jaj, Szabolcs mindent olyan komolyan vesz! Minek az?

VERA: *(csodálkozva)* Minek?... *(szünet)* Csak nem hiszed, hogy a mi magyar közösségünkhöz szól az, amit játszunk? Vagy azt hiszed, hogy a szerepeinknek és a darabjainknak van valami köze a magyarsághoz?... Mekkora hazugság ez is! Látod, ettől is meg kell szabadulnom, legalább itt, a magunk négy fala közt. Klári! Vedd csak át a szerepemet. Meg a többit is, mind. Én megmaradok a magam szolgálata mellett.

KLÁRA: Akkor, ugye te is látod, hogy végre rám kerülhet a sor?

VERA: Kérdemelted... a sok epizódszerep-
pel. *(nevetés)*

KLÁRA: Vera, az urad ilyen későig bent van az üzemben?

VERA: Bent vagy másutt. Ő a nap minden órájában talál magának elfoglaltságot. Most is napok óta kijár a pályaudvarra segíteni azokon a délvidéki szerencsétleneken, akik százával hajítónak ide.

KLÁRA: Szabolcs kijár a pályaudvarra?

VERA: Naponta, mióta elkezdődött. Engem is ki akart vinni, de nem tudok ezek elé a kikergedett, síró és zokogó, ám egyetlen gyermeküket az idegenek elől mégis idementő, nyomorult anyák elé állni.

KLÁRA: Rettenetes!

VERA: Az.

KLÁRA: Rettenetes, hogy a férjed magányos fiatalasszonyokkal foglalkozik.

VERA: A menekülteken segít.

KLÁRA: Magányos fiatalasszonyokon?

VERA: Azokon is.

KLÁRA: És te nem vagy féltékeny?

VERA: Klára, miről beszélsz?

KLÁRA: Vera, mi van veled?!

VERA: Szabolcs estéről estére úgy állít be, mint a hírnök, aki ismeretlen tájak legnagyobb emberi fájdalomát mondja el.

KLÁRA: Szegénykém... és te ezt estéről estére végighallgatod?

VERA: Nem csukhatjuk be a szemünket. Látunk kell azt a világot, amely körülvesz bennünket.

KLÁRA: De én nem akarok látni, érted? Inkább becsukom a szemem, és álmodom, mintsem azt lássam, ami körülvesz! Csak tárgyak és tények!

VERA: Klára! Azt mondd, tárgyak és tények. És mi emberek, a lények?

KLÁRA: A lényeg, hogy őket álomba ringassam, amíg játszom. Ez a dolgom. Ez a dolgunk! Élni? Jobb álmodni, mint élni! *(Kitör, felszakad belőle a dal.)* Álom, álom, édes álom, álomkép. Álmodjuk, hogy egymásé leszünk majd még!

VERA: Én nem vagyok lidérc, és nem is akarok az lenni.

KLÁRA: Lidérc? Nem nőtted te ki magad sosem lidérccé, Vera. Legfeljebb hangoskodó csepürágó voltál, az érzelmekkel ügyesen kufárkodó, slágfertig vigéc!

VERA: Klára!

KLÁRA: Vera?

VERA: Veletek én már nem tudok játszani...

KLÁRA: Elfáradtál. Majd most kipihened magad.

(*Klára ki. Zene.*)

4. JELENET

(*Vera, Szabolcs*)

VERA: Mit tudják ezek, hogy nekem hogy kellett eljőnnöm Kolozsvárról? Hogy akkor éjjel... előadás után... két óra alatt, amennyit a Siguranca adott... Mit tudják itt, hogy kénytelen voltam otthagyni a fiamat? Nem lett volna szabad eljőnnöm. Legalábbis nem egyedül.

SZABOLCS: Nem vagy egyedül, Vera.

VERA: Szabolcs! Fáradt vagy... Hol voltál?

SZABOLCS: Nem érdekes.

VERA: Engem azért érdekel.

SZABOLCS: Kiküldetésen.

VERA: Három napig?

SZABOLCS: Vera, én egy vallomással tartozom neked.

VERA: Ettől tartottam.

SZABOLCS: Én is.

VERA: Nemrég vallottál nekem, és én igent mondtam... most nemet akarsz vallani?

SZABOLCS: Nem.

VERA: Akkor?

SZABOLCS: Bevetésen voltam.

VERA: Nem kiküldetésen, hanem bevetésen!

SZABOLCS: Igen.

VERA: Ki vagy te?

SZABOLCS: Az urad vagyok. De ne kérdezd, ki voltam, mielőtt beléptem volna a szobába.

VERA: Az elmúlt három napban?

SZABOLCS: Az elmúlt tizenkét évben.

VERA: Ki vagy te?

SZABOLCS: Az vagyok, akinek ismersz. És nem csak az vagyok, akinek ismersz.

VERA: Hallgatlak.

SZABOLCS: Katonatiszt vagyok. Nem tudom tovább magamban tartani. Nem tudok tovább bujkálni előtted... de beszélni sem tudok, hiszen szakmám a hallgatás. Legjobb lenne, ha ennyi elég lenne.

VERA: Katonatiszt vagy, civilben? Hol az egyenruhád?

SZABOLCS: Civilben is szolgálatban vagyok.

VERA: Magányos fiatalasszonyok szolgálatában?

SZABOLCS: A Magyar Királyság szolgálatában. Ne legyél naiv. Azért járok a pályaudvarra, a kitoloncolt menekültek közé, mert kémekeket is átdobnak a határon.

VERA: Értem. Én először leány voltam, majd egy tiszt felesége. Utána özvegy lettem, majd hozzámertem egy civilhez, és most ez a civil, vagyis te, azt mondja nekem, ismét katonafeleség vagyok. Tudsz valami közelebbit mondani nekem arról, mikor leszek ismét özvegy?

SZABOLCS: Nem.

VERA: Nem. Hol voltál?

SZABOLCS: Én szállítottam ki azokat a horvát emigránsokat Olaszországba, akiknek kiadását a szerbek rajtunk követelték. Most többet mondtam, mint amennyit szabad lett volna.

(*Csend*)

VERA: A néma levente és a neje. Tudod, kedvesem, én is tartozom egy vallomással... Nem érzem méltónak magamhoz, magunkhoz, ahogy élek. Éveken keresztül, estéről estére különböző lotyók bőrébe kellett bújnom a színpadon... hogy a tömeg kedvében járjak. Nem bírom tovább.

SZABOLCS: Otthagytad a színházat?

VERA: Igen. Szabolcs, az ember él. Éli az életét. Az utóbbi időben nekem minden sikerült. Az egészségem rendben van, a pályám csúcán járok, jól sikerült a házasságom. Még ha csak egy néma levente jutott is. Egy nap azonban történik valami kint a világban, egy ilyen délvidéki zavar, és az ember rájön, hogy van egy elintézetlen ügye. Hogy a munkáján és a néma leventéjén kívül tartozik még valahova. Egy kicsiny néphez. S ez a tartozás – tartozás, amiből édeskeveset törlesztett. Az ember egyszerre csak érzi, tompán, fájón, hogy magyar. Mit tegyek? Mit tehetek? Meg kell találnom a magam szolgálatát.

SZABOLCS: Rendben. (*csend*) Itt élünk egy katlanban. Körös-körül hegyek. Lent mi, fent a peremen idegenek, akik már rég összedugták a fejüket, s egy szép napon megindulnak az egész országért. Gyere ki velem a pályaudvarra, a menekültek közé. Széplaky Vera, az ünnepezt diva otthagyja a színpadot, hogy a menekülteken segítsen! És én, a férje, csak kísérem. Kitűnő fedőtörténet.

VERA: Nincs erőm... nincs erőm ezeknek a szerencsétlen, kitoloncolt anyáknak a szemébe nézni.

SZABOLCS: Erről jut eszembe: új cselédünk van. Katinak hívják. A pályaudvarról hoztam a kisgyermekével együtt. Huszonkét éves... lesz, de már átesett egy-két dolgon. A gyermekét magával hozta.

VERA: Én meg...

SZABOLCS: Igen?

VERA: Én meg elhagytam a gyermekemet... Nem mondasz semmit?

SZABOLCS: Folytasd te...

VERA: Hetek óta Lászlóra, az elhagyott fi-amra gondolok. Nem idegenednél el tőlem, ha itt lenne? Ha mindennap látnád? Nem a te vonásaidat viseli. Az idegen férfit éreznéd minden mozdulatában. Szabolcs, kibírnád?

SZABOLCS: Az első férjed a Magyar Királyi Honvédség tisztje volt. A fronton szerzett sebesülésébe halt bele. A te fiad egy bajtársam gyermeke. Nekünk nem lehet gyermekünk. Elhozzuk őt. Ha jönni akar.

VERA: Én nem tudom, hogy kit hozok ide. Le sem tudom írni, hogy milyen. Azt sem tudom, ki-féle, miféle. A fiam.

SZABOLCS: Mindent kiderítettem. Már amennyi innen kideríthető.

VERA: Mit tudtál meg?

SZABOLCS: Radnára adták ki egy Bodnár Miklós nevű tanítóhoz. Apósodék pár éve Bukarestbe költöztek. Nem vihették magukkal, így hát erre a tanítóra bízta. Ezért nem kaptál tőlük választ a leveleidre.

VERA: Tőlem elvették, de egy idegennek oda tudták adni. Alighogy eltemettük szegény apját, már vitték is. Talpig feketében, mélyen gyászban, de makacsul, dölyfösen... végre megtiporhatták az utált színésznőt, akitől annyit óvták a fiukat. Istenem! Nem is az bánt legjobban, ahogyan elvették tőlem. Az emészt, az mar belülről, hogy én nem voltam jó anya. Fiatal voltam és éretlen... Nem láttam mást, csak a pályafutást. Akkor még nem tudtam, hogy a pályafutás valójában veszszőfutás. Amikor Lacika megszületett, előbb egy később érő gyermeklány játék babája volt, majd a sikereitől megrészegült színésznő egyik ékszere, hivalkodási alapja. Én nem voltam jó anya. Többet foglalkoztam a tükörrel, mint vele. Az apja ka-

szárnyákban, gyakorlótéren, én a színpadon, rivaldafényben, a gyerek meg csak nőtt, mint szomorúfűz egy magára hagyott, gázosodó kertben.

SZABOLCS: A lényeg az, hogy a kezemben van minden irat. A keresztlevele. Az útleveled.

VERA: (olvassa) Az erdélyi református anyaszentegyház... Széplaky László... református...

SZABOLCS: ...és a román külügyminisztérium rendelete, mely az életben levő anya magyar állampolgárságára való tekintettel elismeri, hogy Bodnareu Vasile...

VERA: Vasile?!

SZABOLCS: Ez egy román okirat. (tovább olvassa) Hogy Széplaky László radnai lakos magyar állampolgár, és a családjegyesítést biztosító nemzetközi egyezmények alapján, ha kéri, Magyarországára távozhat.

VERA: Istenem!

SZABOLCS: Figyelj rám. Én nem mehetek veled. A feleségem vagy. Zsarolhatnak veled. Minden kapcsolatom be kellett vetnem, hogy egyáltalán megkapd az útleveled. Én a határ in-nenső oldalán leszek. Készenlétben. Ebben a fe-szült, háborús helyzetben óvatosnak kell lenned. Ne nagyon hirdesd, ki vagy! Főleg azt ne, hogy a Siguranca kitoloncolt Erdélyből. Hisztérikusak, mindenki-ben kémet látnak. Itt van ez a telefon-szám. Mindennap felhívod, ha egyetlenegy hívá-sod elmarad, indulok érted. Megértetted?

VERA: Igen.

(Sötét, zene)

5. JELENET

(Körjegyző, Őrvezető)

(A díszlet boltíves ablakairól a boltív csúcsai leszerelhetők, leszerelésük után kocka alakúak, a leszerelt rudak alacsony plafonként kötik össze a színpad átellenes oldalain lévő ablakokat. A kanapé íróasztallá alakítható. A Körjegyző és az Őrvezető román népviseletben, kis batyuval a vállukon, bejönnek a térbe, és elvégzik az át-alakításokat. Amikor kialakul a radnai iroda, a Körjegyző és az Őrvezető kifeszítik a térség Ma-gyarországot, Csehszlovákiát, Romániát és Ju-goszláviát ábrázoló térképét, egy román zászlót és különböző román feliratokat.)

KÖRJEGYZŐ: Ez a vidék itt, Radna környé-kén, ahogy a Szamos kanyarog, le egészen Szatmárig, száz évvel ezelőtt még magyar volt, és ma java része román.

ŐRVEZETŐ: Ha ez a vidék valóban magyar volt, hová lett belőle az a rengeteg magyar?

KÖRJEGYZŐ: Nagy részük ma is itt van, csak éppen elrománosodott.

ŐRVEZETŐ: A románság beolvasztó ereje igazán nagy, de neked még sincs igazad!

KÖRJEGYZŐ: Mért ne lenne? Ahogy téged elnézlek...

ŐRVEZETŐ: Ne engem nézz, hanem azt a rudat, ami a kezében van! A kezében járjon, ne csak a szád!

KÖRJEGYZŐ: Parancsolni, azt gyorsan megtanultál!

ŐRVEZETŐ: Nekem háromszorosan kellett bizonyítanom, és megtettem.

KÖRJEGYZŐ: Látod, ez az, amiről beszélek.

ŐRVEZETŐ: Ha igaz lenne, amiről most itt engem győzködsz, és száz éve még magyarok lettek volna itt többségben, akkor mi van a kontinuitásunkkal? Mindig mi voltunk többségben Erdélyben. Mi itt vagyunk a dákok és a rómaiak óta!

KÖRJEGYZŐ: Nézz csak rám! Szerinted mennyire hasonlítok én Marcus Porcius Catóra?

ŐRVEZETŐ: Hát, hallottam róla. De azért emlékeztetnél rá?

KÖRJEGYZŐ: Egy igazi római. Ő az elhűség, a megvesztegethetetlenség és az igazmondás örök példája.

ŐRVEZETŐ: *(felnevet)* Akkor barátom, te olyan alma vagy, amely beláthatatlanul messze gurult a fájától.

KÖRJEGYZŐ: Nézd, barátom, nem igazán tudhatom, mi volt itt ezer vagy kétezer éve, de azt tudom, hogy mi van ma és mi volt tegnap. Gurulj csak ide, te pirospozsgás jonatán!

ŐRVEZETŐ: Engem te nem hasonlíthatsz almához. Én nem gurultam el sehova. Hű maradtam a római értékekhez.

KÖRJEGYZŐ: Ez az állami anyakönyv. Tesék! Traján Bálint, Teofil Szénássy, Leontin Domokos, Liviu Berzenczey. Mind román ortodox.

ŐRVEZETŐ: Nofene.

KÖRJEGYZŐ: De hány van itt, akinek a neve is elrománosodott. Hány Chisiu Kisből, Vasiu Vassból, Harangus Harangosból, Cherchesiu Kerekesből. Az állami anyakönyvbe, ebbe a román kosárba gurult bele ez a rengeteg magyar alma.

ŐRVEZETŐ: De mégis, mi az a kötőerő, ami a magyarokat hozzánk rántja, sőt, meg is tartja közöttünk. Mi az?

KÖRJEGYZŐ: A dolog roppant egyszerű. Mióta az Isten kezünkbe adta Erdélyt, a magyarság beolvadását, ahol csak lehet, hivatalból segítjük elő. Így szól az állami utasítás. Az egyházak se restek. A magyar falvakba mindig román hivatalnokokat küldünk, akik nem tudnak magyarul, de még ha tudnának, se szólalnának meg. Minden magyar faluba építettünk egy román templomot. Arra ösztönözzük a magyarokat, hogy gyermekeiket román iskolába írassák, mert így több lehetőségük lesz majd a jövőben! Így kell ezt csinálni. Tudod, szolgáltam én magyar világban is. Ha a főispán jött, két héttel azelőtt már ácsoltuk a díszkaput, mindenki köszörülte a torkát. Nálunk nincs ilyesmi. Mint mindenütt a világon, mi is lenyírjuk a paraszt gyapját, de az arcbőréhez nem nyúlunk. Jön a miniszter? Isten éltesse. Megy a miniszter? Isten áldja. Hidd el, ez az egyetlen, amit a magyar parasztok becsülnek bennünk. Nálunk azt érezhetik, hogy az egész világ csupa parasztból áll, és a ragyogó kék égen kívül nincs felettük senki! *(Kinéz az ablakon.)* Gyűlnek a lovak.

ŐRVEZETŐ: Nem ok nélkül tartjuk ezt a mai lószemlét. Ha a szerbek nem hátrálnak meg olyan csúfosan Genfben, ma már a Tiszánál állunk. Északról a csehek, délről a szerbek vonultak volna be. Egy hét alatt meglettünk volna.

KÖRJEGYZŐ: Megálltunk volna a Tiszánál?

ŐRVEZETŐ: Meg.

KÖRJEGYZŐ: *(Kinéz az ablakon.)* Itt gurul felénk az ablak alatt egy, a fájáról le nem szakasztható vadalma!

ŐRVEZETŐ: A lelkesz?

KÖRJEGYZŐ: A méregzsák.

ŐRVEZETŐ: A kálvinista!

6. JELENET

(Körjegyző, Őrvezető, Tiszteletes)

TISZTELETES: Áldás, békesség!

KÖRJEGYZŐ: Jó napot, Nagytiszteletű Úr!

TISZTELETES: Körjegyző úr, mit képzelsz? Hogy engedheti meg magának? Kinn, az udvaron lázadoznak a fellakiak, mert a maguk embelei tegnap elvették a marhalegelőiket!

KÖRJEGYZŐ: Borzasztó.

TISZTELETES: A becsületére fogadkozott, hogy meghagyja a híveimnek, mégis elvették tőlük, mert nem engedtek a zsarolásnak, és nem tértek át a maguk ortodox román hitére!

ŐRVEZETŐ: Állításait bizonyítani is tudja?

TISZTELETES: Igen! Mind itt vannak az udvaron! Most – a változatosság kedvéért – a lovaktól fosztják meg őket!

KÖRJEGYZŐ: Hívjuk be őket?

ŐRVEZETŐ: Minek? Két héttel ezelőtt is, amikor legutóbb rabolta az időnket, behívtuk őket. Semmi ilyet nem mondtak.

TISZTELETES: Mert megfélemlítették szegényeket!

ŐRVEZETŐ: Csendesebben, papocskám! Az állam emberéhez leszegett fővel, tisztelettel fordulj! Különben lekapatlak a tíz körmödről, és megtudod, mi az a deres!

TISZTELETES: Magával én nem vagyok tegező viszonyban. A szolgálatom híven végzem, magamat nem féltsem.

ŐRVEZETŐ: Befogod a pofád?

KÖRJEGYZŐ: Őrvezető úr, elég legyen! A tiszteletes urat nem fenyegetheti!

ŐRVEZETŐ: Maga nekem nem parancsol, nem vagyok az alárendeltje! Figyelmeztetem, körjegyző úr, Önnek kötelessége megkövetelni az állam iránti tiszteletet!

KÖRJEGYZŐ: Én a dolgom a legjobb tudásom szerint végzem. Semmi keresnivalója az irodámban. Foglalkozzon a saját dolgával, kinn, az udvaron a lovakkal. Foglaljon helyet, Nagytiszteletű Úr!

ŐRVEZETŐ: Szívesebben foglalkozom a lovakkal, minthogy államellenes rágalmakat kelljen hallgatnom. Elvárom, hogy a rágalalmazót vagy saját hatáskörében büntesse meg, vagy vigye bíróság elé az ügyet.

KÖRJEGYZŐ: Maga tőlem nem várhat el semmit! Menjen, és tegye a dolgát! Ne akadályozzon tovább a munkám végzésében!

(Őrvezető ki)

7. JELENET

(Körjegyző, Tiszteletes)

KÖRJEGYZŐ: Szíves elnézését kérem, kedves tiszteletes úr, ezért a minősíthetetlen viselkedésért. Magam is szó nélkül maradtam. Ez a suhanc nemrég lett őrvezető, és most bizonyítani akar.

TISZTELETES: Engem deressel még nem fenyegettek.

KÖRJEGYZŐ: Biztosíthatom a tiszteletes urat, hogy nem húzzuk deresre. Nem kell félnie, amíg engem lát.

TISZTELETES: Én akkor sem félek, ha magát nincs szerencsém látni.

KÖRJEGYZŐ: Én is szerencsének tartom, hogy láthatom kegyelmedet, hiszen miként a múltkor már kifejtettem, mi rokonlelkek vagyunk.

TISZTELETES: Akkor az Ön által kifejtett, általam mind a mái napig fel nem fedezett rokonság kapcsán hadd kérdezzem meg Önt, mi van a híveimtől elkobzott fellaki legelővel? Hogyan kaphatnánk vissza?

KÖRJEGYZŐ: Ha már ilyen csökönyösen kérődzik ezeken a legelőkön, kénytelen vagyok Önt figyelmeztetni, hogy ezek a szerencsétlen emberek, ha ott maradnak, ahol most vannak, végül földönfutókká lesznek.

TISZTELETES: Mert megfosztotta őket a megélhetésüktől!

KÖRJEGYZŐ: Ilyen világban élünk.

TISZTELETES: Elég lett volna pusztán emberségesnek maradni.

KÖRJEGYZŐ: Nagyon is az vagyok. Megtáltam az egyetlenegy kiskaput, az egyetlen lehetséges kiutat.

TISZTELETES: Az egész falut válaszút elé állította. Vagy földönfutóvá lesznek, vagy hitehagyottá.

KÖRJEGYZŐ: Mégis, maga szerint, ezek a szerencsétlenek hová futhatnának?

TISZTELETES: Visszataszító! Nem találok szavakat.

KÖRJEGYZŐ: „Kérjetek és adatik néktek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyitattik néktek!”

TISZTELETES: „...és amint akarjátok, hogy az emberek véletek cselekedjenek, ti is akképpen cselekedjetek azokkal: mert ez a törvény és a próféták.”

KÖRJEGYZŐ: Itt most én vagyok a törvény, prófétákat nem látok, ha csak az Ön személyében nem tisztelhetek egyet.

TISZTELETES: Az Úr egyszerű szolgája vagyok. Az Isten által rám bízott lelkeket képviselem. Itt, az udvaron unszoltak, hogy szóljak hozzájuk. Urunkat idéztem: „Kezet emelnek rátok,

Molnár Zoltán és Dóczy Péter

és üldözni fognak benneteket. Kiszolgáltatnak a szülők, testvérek, rokonok és barátok, közületek némelyeket meg is ölnek. Az én nevemért mindenki gyűlölni fog titeket. De egyetlen hajszál sem vész el a fejeteokről. Állhatatossággal őrizzék meg lelketeket.”

KÖRJEGYZŐ: Látja, ezért vagyunk mi lelki rokonságban! Mindketten a törvényt képviseljük, Ön az istenit, én a pillanatnyit! Mint törvényt tisztelő embernek, be kell látnia, a nyáját át kell terelni az egyedüli igaz, örök ortodox karámba. Megy ez magától, hiszen a nyáj minden birkájának a legelő dús füve után csorog leginkább a nyála.

8. JELENET

(Körjegyző, Tiszteletes, Őrvezető)

ŐRVEZETŐ: Áll a deres!

KÖRJEGYZŐ: Mondtam már, hogy a tiszteletes urat nem húzzuk deresre!

ŐRVEZETŐ: Nem is miatta állítottam fel, hanem a parasztok miatt! De mindenekelőtt őt kellene deresre húzni, a parasztok szeme láttára!

KÖRJEGYZŐ: Nyugodjék meg, tiszteletes úr, nem húzzuk deresre!

TISZTELETES: Én egészen nyugodt vagyok. Maguk izgulnak.

ŐRVEZETŐ: Izgulunk? Kis híján lázadás tört ki, miután beszélt a parasztokkal. Felállítottam a derest, a lovakat nagy nehezen, de beszolgáltaták. Mit lázítja maga az embereket, mi? Ha ellenkeznek, nekem erőszakot kell alkalmaznom. Azt akarja, hogy vér folyjon?

TISZTELETES: Nem. Azt akarom, hogy méltányosak legyenek velünk, magyarokkal is.

ŐRVEZETŐ: Nem az a dolgom, hogy megítéljem, mi a méltányos és mi nem. Parancsot kaptam, végrehajtom. Ha akadály merül fel, elhárítom. Akár erőszak árán is. A fegyverek nálunk vannak, maguk fegyvertelenek. Az erőviszonyok egyértelműek. Mi értelme az állandó háborgásnak?

TISZTELETES: Fiatalember, mindenki csak egy bizonyos mértékű igazságtalanságot képes elviselni, de azt sem folyamatosan. Miért csak a keresztyén magyarok lovait rekvirálják?

KÖRJEGYZŐ: Teher alatt nő a pálma!

TISZTELETES: Iustitia est regnorum fundamentum. Si fueris Romae, Romano vivite more! Sapienti sat.

ŐRVEZETŐ: Mit pofázik ez itt összevissza?

TISZTELETES: Csak az Önök választott elődei, a rómaiak nyelvén, tudják, latinul idéztem a jelen helyzetre utaló közmondásaikat.

ŐRVEZETŐ: Beszéljen érthetően, hogy mindenki értse!

TISZTELETES: Az igazság a királyság alapja. Ha Rómában vagy, tégy úgy, mint a rómaiak. A bölcs, a bölcsek...

ŐRVEZETŐ: Elég volt a fellengzős fecsegésedből. Körjegyző úr, jöjjön, láttatassa a besorozott lovakat, a parasztoznak adja ki a megfelelő papírokat. Maga itt marad, amíg én azt nem mondom magának, hogy mehet. Nem akarom, hogy kinn az udvaron szavai ismét lángoszlopként csapjanak át a sok bambán tébláboló paraszton! (Őrvezető ki)

KÖRJEGYZŐ: Megbocsát egy pillanatra, tiszteletes úr? Elintézem a hivatali ügyeket, és jövök. Látja, megbízom magában, magára merem hagyni az irodámban.

(Körjegyző ki. A Tiszteletes egyedül marad a szobában. Halk zene, majd belép Vera.)

9. JELENET

(Tiszteletes, Vera)

TISZTELETES: Még nem írták át! Még van reményünk!

VERA: Jó napot kívánok!

TISZTELETES: Isten hozta, asszonyom!

VERA: Körjegyző úr...

TISZTELETES: Félek, csalódást kell okoz-

KÖRJEGYZŐ: Hagyjuk akkor az ászot, foglalkozunk a dámával. Asszonyom, mi járatban ezen a sáros vidéken, ebben a nagyvárosi pompában?

VERA: Körjegyző úrhoz jöttem.

KÖRJEGYZŐ: Isten hozta! Remélem, nem a fellaki marhalegelőkkel kapcsolatban.

VERA: Nem.

KÖRJEGYZŐ: Kihez van szerencsém?

VERA: Zentai Szabolcsné vagyok, és család-egyesítési ügyben érkeztem.

KÖRJEGYZŐ: A tiszteletes úrnak van valami köze az egészhez?

VERA: Nincs!

KÖRJEGYZŐ: Ez esetben arra kérem a tiszteletes urat, hogy kinn, a folyosón várakozzon, amíg a szóban forgó ügyben intézkedem. Az udvarba tilos kimennie.

TISZTELETES: Ön most engem házi őrizetbe helyez?

KÖRJEGYZŐ: Nevezük inkább védőőrizetnek. Tudja, tiszteletes úr, rendkívül feszült helyzetben élünk. A hadsereg mozgósít, a lovakat is besorozták. Én nem szeretném, ha magával valami történne, Ferenc, és most nem a deresre gondolok. Arra legkevésbé. Azzal, hogy a terroristák Marseille-ben agyonlőtték a jugoszláv királyt, az egész jelenlegi demokratikus és az igazságon alapuló békerendszert ingatták meg.

TISZTELETES: Körjegyző úr!

KÖRJEGYZŐ: Tudom, hogy erről Önnek más a véleménye. Azt is tudom, hogy nézeteit nemcsak a szószéken, hanem úton-útfélen hirdeti. Ilyen időben viszket az ember ujja a ravaszon. Már ha van fegyvere. Nekünk van, Önöknek nincs. Provokátornak tarthatják, vagy ügynöknek. De olyanok is lehetnek, akik már régen kiszemelték magát, és csak a kellő pillanatot várják. A pillanat elérkezett.

TISZTELETES: Maga engem ne féltsen.

KÖRJEGYZŐ: Higgadt, felelősségteljes ember vagyok. Maga egy álom lánglelkű szónoka. A köztünk meglévő különbségek ellenére engem maga iránt nem vezet más, csak az emberség.

TISZTELETES: Nem szorulok a védelmére!

KÖRJEGYZŐ: Nem vagyok kíváncsi a véleményére! Kimegy a folyosóra, és vár a további rendelkezésemig. Különben kénytelen leszek más eszközökhöz nyúlni.

TISZTELETES: Aki kardot ránt, kard által vész!

KÖRJEGYZŐ: Ezt majd vasárnap a szószékről, jó? Kifelé! Különben jön a deres!

TISZTELETES: Asszonyom!

VERA: Uram!

11. JELENET

(Vera, Körjegyző)

KÖRJEGYZŐ: Hallgatom, asszonyom!

VERA: Zentai Szabolcsné vagyok.

KÖRJEGYZŐ: Mit akar tőlem?

VERA: A fiamat keresem. Magammal hoztam a keresztlevelét és a román külügyminisztérium rendeletét, amely az életben levő anya magyar állampolgárságára való tekintettel elismeri, hogy Széplaky László...

KÖRJEGYZŐ: Asszonyom, kihez van szerencsém?

VERA: Zentai Szabolcsné vagyok.

KÖRJEGYZŐ: Ki az a Zentai Szabolcs?

VERA: A férjem.

KÖRJEGYZŐ: Kegyedben akkor kit tisztelhetek?

VERA: A feleségét.

KÖRJEGYZŐ: És a kedves férje hol van?

VERA: Budapesten.

KÖRJEGYZŐ: Miért nem kísérte el magát?

VERA: Ebben a feszült helyzetben nem jöhetett.

KÖRJEGYZŐ: No végre, hazaértünk.

VERA: Igen, én itthon vagyok.

KÖRJEGYZŐ: Az Ön helyében ebben nem lennék olyan biztos. De abban biztos lehet, én vagyok a házigazda, Ön a vendég. Engedje meg, hogy mint jó vendéglátó, fájjaljam kedves férje bántó hiányát.

VERA: Körjegyző úr! Ön ugyanolyan jól tudja, mint én, hogy ebben a háborús helyzetben, katonaköteles korban lévő magyar állampolgár nem teheti be a lábát az utódállamok egyikébe se!

KÖRJEGYZŐ: Ezért jött Ön helyette. Mellesleg a férje katona?

VERA: Én nem a férjem helyett, hanem a fiam miatt jöttem! Szeretném felvenni vele a kapcsolatot, szeretném, ha ismét egy család lehetnénk.

KÖRJEGYZŐ: Zentai Szabolcsné! Széplaky Vera! Tisztában vagyok azzal, hogy magát 14 évvel ezelőtt a Siguranca kitoloncolta Romániá-

ból. Azt is tudom, miért. Most hirtelen, ebben a feszült helyzetben megjelenik a semmiből, állítólag a gyermekét keresi. Itt, a hadseregünk egyik hadtápközpontjában.

VERA: Körjegyző úr, engem nem érdekel a helyzet, nem érdekelnek a besorozott lovak, nem érdekelnek az ide-oda vonuló katonák, engem a fiam érdekel! A körjegyző úrnak van családja?

KÖRJEGYZŐ: Itt én kérdezek! Ahhoz képest, hogy semmi sem érdekli, elég jól megfigyelte, hogy a csapatok mozgásban vannak. Nem a saját neve alatt érkezett...

VERA: A saját nevemben jöttem!

KÖRJEGYZŐ: Ismerjük mi az összes nevét. És ismerjük az életét.

VERA: Nyilvánosság előtt életem az életemet!

KÖRJEGYZŐ: Tudunk magáról mindent. Nem elég, hogy megfigyelte a csapatok mozgását, de itt, az irodámban találkozott a környék leggyanúsabb alakjával!

VERA: A nagytiszteletű úr egyházi személy. Mért lenne gyanús?

KÖRJEGYZŐ: Ahhoz képest, hogy egyházi személy, elég bizalmas helyzetben kaptam rajta magukat. Ki tudja, mi történt volna, ha később érkezem?

VERA: Kikérem magamnak!

KÖRJEGYZŐ: Félre a tréfát! Ön állítólag férjezett asszony. A férje mérnökként dolgozik egy pesti üzemben, az ideje nagy részét mégis különböző pályaudvarokon töltögeti, jótékonykodva. Ennek ellenére sehol egy fénykép róla. Magukat soha nem lehet egy fényképen látni. Pedig a társasági lapok nagy előszeretettel foglalkoznak kegyeddel! Ez a maga férje létezik egyáltalán? Most, hogy ilyen messze szakadt tőle, hozott esetleg egy fényképet róla?

VERA: Az ő képét magamban hordom.

KÖRJEGYZŐ: Majd előhívjuk, ne féljen. A környék leggyanúsabb irredentájával randevúzik, és ami a legpimaszabb az egészben, itt, az én irodámban! Állítólag a gyereket keresi, azt, aki nélkül nagyszerűen megvolt tizennégy évig. Tudja, mit gondolok?

VERA: Nem tudom.

KÖRJEGYZŐ: A gyermekkeresés pusztán szerep, amelyet a ragyogó színésznő bármikor képes könnyező szemmel eljátszani. Ahogy elnézem magát, egyre biztosabb vagyok benne, ez

pusztán egy fedőtörténet. Maga itt, az irodámban vette át a tiszteletestől azt az anyagot, amelynek Pestre való szállításával megbízták. Irat, akta, filmtekercs?

VERA: Ez mind? És mégis hová tettem?

KÖRJEGYZŐ: Hogy maga mit hová dugott el, majd a motozás során kiderül!

VERA: Ha egy ujjal hozzám mer érn!

KÖRJEGYZŐ: Mégis melyik ujjamra gondolt, művésznő?

VERA: Hogy képzelem?!

KÖRJEGYZŐ: Pontosan úgy, ahogy maga most elképzelte.

VERA: Mocskos disznó!

KÖRJEGYZŐ: Tessék?

VERA: Elképesztő.

KÖRJEGYZŐ: Asszonyom, nemsokára meg tapasztalja, a valóság minden képzeletet felülmúl.

VERA: Maga vadállat!

KÖRJEGYZŐ: Az! És ez itt a ketrecem. Most egy kicsit magára hagyom, de nemsokára jön valaki vagy valakik, reszkessen nyugodtan.

VERA: Ezt nem fogja megúszni! Én ismert színésznő vagyok! A sajtó, a közvélemény felhördül majd! Ez az ügy eljut Genfbe, a Népszövetség elé. Nem meri megtenni!

KÖRJEGYZŐ: Erre azért ne fogadjon. Ha gondolja, kutakodhat nyugodtan, ezek jelentéktelen akták, pusztán arra szolgálnak, hogy a nagytiszteletű papocskát azt higgye, közte és köztem valamiféle bizalmas viszony van... *(nevet)* A ketrecemet nem hagyhatja el. Ha mégis, akkor a parasztok szeme láttára fogja a meztelen fenekét megismerni a derest!

VERA: Ezt nem ússza meg szárazon!

KÖRJEGYZŐ: Nem én húztam ujját magával, művésznő, hanem Ön az egész világgal.

(Belép Klára, azaz Doina Varvareanu mint női kihallgató tiszt.)

12. JELENET

(Vera, Körjegyző, Doina Varvareanu)

DOINA VARVAREANU: Jó napot!

KÖRJEGYZŐ: Jó napot!

VERA: Jó napot!

DOINA VARVAREANU: Jöttem volna előbb, de ez a rengeteg paraszt, ló meg lótrágya az udvaron...

KÖRJEGYZŐ: Nem késett.

DOINA VARVAREANU: Miatta hívatott, körjegyző úr?

KÖRJEGYZŐ: Látja, asszonyom, nem én fogom motozni.

DOINA VARVAREANU: Ne a gyanúsítotthoz, hanem hozzám beszéljen! Ezt a nagyságát kell megmotoznom?

KÖRJEGYZŐ: Jó lenne.

DOINA VARVAREANU: Én a nagyságát már valahol láttam. Nem magát motoztam tavaly tavasszal az után az ékszerlopás után?

VERA: Abban a helyzetben vagyok, hogy megvehetem az ékszereimet. Nem szorulok lopásra.

DOINA VARVAREANU: A nagysága már annyit lopott, hogy többet nem kell?

VERA: Nem loptam, megkerestem.

DOINA VARVAREANU: Ennyit, amennyi magán van?

VERA: Azt már el sem tudja képzelni, hogy munkából is meg lehet élni?

DOINA VARVAREANU: Itt nálunk?

VERA: Maguknál lehet, hogy nem.

DOINA VARVAREANU: Na mindegy, kezdetben minden tolvaj ártatlan.

VERA: Asszonyom, én nem vagyok tolvaj!

DOINA VARVAREANU: A nagysága csak ne heveskedjen, hanem vetközzön! Különben meg, nem asszony, csak lány vagyok... de képzelje, körjegyző úr, megkérték a kezem!

KÖRJEGYZŐ: Gratulálok!

DOINA VARVAREANU: Köszönöm! (Verához) Egyenként minden ruhadarabot idead a jeggyűrűs kezembe, átvizsgálom, azután szépen felfekszik az asztalra. Körjegyző úr, mit keressünk?

VERA: Keressünk?!

DOINA VARVAREANU: Ne heveskedjen már, nagysága, hanem vetközzön! Ahogy elnézem, ennyi idő alatt csak szerzett már elég gyakorlatot a vetkőzésben!

VERA: Elképesztő!

DOINA VARVAREANU: Körjegyző úr, mit keressünk?

KÖRJEGYZŐ: Filmtekercest.

DOINA VARVAREANU: Filmtekercest?

KÖRJEGYZŐ: Fogja már be a száját, Doina Varvareanu! Most nem itt, az íróasztalomon

kell megmotoznia a gyanúsítottat. Vezesse át a szomszéd irodába! Aztán találja meg nekem azt a filmtekercest, akárhova is dugta a gyanúsított!

DOINA VARVAREANU: Ha van mit megtalálni, akkor én biztos előkotrom!

KÖRJEGYZŐ: Most mindenféleképpen találja meg.

DOINA VARVAREANU: Milyen filmtekercest legyen, körjegyző úr?

KÖRJEGYZŐ: Magyar Optikai Művek gyártmányú!

VERA: Óvakodj attól az embertől, aki a bocskort cipőre cserélte!

KÖRJEGYZŐ: Asszonyom, a motozásban igényli a tevőleges segítségem? Na, kifelé!

DOINA VARVAREANU: Mi lesz mán? Mozgás! Kifelé!

(A két nő balra ki. Doina többször is üttegeli Verát. Az udvarról fel-felhangzik egy-egy ordítás.)

Jónás Gabriella és Szemerédi Bernadett

13. JELENET

(Körjegyző, Őrvezető jobbról be)

ŐRVEZETŐ: A lovak elintézve, a paraszttokkal most takarítatom el a trágyát.

KÖRJEGYZŐ: Mi ez az ordítás?

ŐRVEZETŐ: A hangadójukat felfektettem a deresre!

KÖRJEGYZŐ: A papot?

ŐRVEZETŐ: Az egyik parasztot.

KÖRJEGYZŐ: A többiek szétszéledtek?

ŐRVEZETŐ: Nem, itt vannak mind, neveli őket a látvány.

KÖRJEGYZŐ: Nagy fogásom volt!

ŐRVEZETŐ: Mi?

KÖRJEGYZŐ: Elkaptam egy magyar kémnőt!

ŐRVEZETŐ: Gratulálok! Ezért előléptetnek!

KÖRJEGYZŐ: Gondom lesz rád is!

ŐRVEZETŐ: Remélem is!

KÖRJEGYZŐ: Most lerohansz, és egy parasztot se ereszesz ki! Kémszervezetet lepleztem le! A két főkolompost azonnal deresre húzzuk!

ŐRVEZETŐ: Ez még csak gyanúsítás. Azért valami kihágást kellene találni...

KÖRJEGYZŐ: Majd találunk! Ha a papot meg a kémnőt deresre húzzuk, évekig nem lesz itt semmilyen lázongás. Tudod, verd meg a pászort, szétszéled a nyája!

ŐRVEZETŐ: Rohanak!

(Őrvezető jobbra ki)

14. JELENET

(Körjegyző, Tiszteletes jobbról be)

TISZTELETES: Körjegyző úr! Elszedte a földjeiket, rekvirálja a lovaikat, és most össze is vereti őket. Mit akar elérni?

KÖRJEGYZŐ: Rendet és nyugalmat.

TISZTELETES: A rend a nyugalmon, mindkettő az igazságon alapul. A maga környezetében még egyikkel sem találkoztam.

KÖRJEGYZŐ: Ezekkel az Ön jelenlétében én sem.

TISZTELETES: Az élet nem alapulhat a gyűlöleten, ezért tisztelettel kérem, most azonnal hagyja abba ezt a szégyenletes megalázást, mellyel bennünket sújt, mert ez gyűlöletet szül. A gyűlölet pedig megmérgezi ezt a jobb sorsra teremtett világot.

KÖRJEGYZŐ: Szépen hangzó szavait nem tudom komolyan venni, hiszen maga nem ezt az országot szolgálja.

TISZTELETES: Igaza van, én nem ezt az országot, hanem Isten országát szolgálom. De a tényeket e világban elfogadom.

KÖRJEGYZŐ: Elfogadja?

TISZTELETES: Tehetek mást?

KÖRJEGYZŐ: Annyira örülnék, legszívesebben keblemre ölelném, mint nagylelkű győztes a szomorú vesztest, ha megrázó és mélyen őszintének tűnő szavai nem mondanának ellent azon tényeknek, melyekre az imént fény derült.

TISZTELETES: Mire derült fény?

KÖRJEGYZŐ: Tiszteletes úr, Önre a gyanú árnyéka vetül.

TISZTELETES: Miféle gyanú és miféle árnyék?

KÖRJEGYZŐ: Nehéz ezt kimondanom. Eddig kölcsönös tisztelettel viseltettünk egymás iránt. Ennek sajnos vége szakadt, most hogy Önről kiderült...

TISZTELETES: Mi derült ki rólam? Életemet az Úr és az emberek szeme láttára élem.

KÖRJEGYZŐ: Igen, van egy élete, amit mindannyiunk szeme előtt él, és van egy titkos tevékenysége, melyet a hátunk mögött folytat. (szünet) Negatív filmtekercest találtunk a maga barátnőjénél.

Dóczy Péter és Molnár Zoltán

TISZTELETES: Kinél?

KÖRJEGYZŐ: Széplaky Veránál.

TISZTELETES: Közismert filmszínésznő, mi ebben a meglepetés? Gondolom, családi fényképek.

KÖRJEGYZŐ: Az az érdekes, hogy nem a táskájában találtuk.

TISZTELETES: Akkor, gondolom, valamelyik zsebében.

KÖRJEGYZŐ: Nem is a zsebében.

TISZTELETES: Maga egy gusztustalan állat! Hogy merészelte? Hiszen egy köztisztületben álló színésznő...

KÖRJEGYZŐ: Kuss legyen! Ne merészeljen ordítani az irodámban! Az a nő összekötő maga és Budapest között! A filmen a Magyarország ellen kiépített erődrendszerünk terve, a bunkerek elhelyezkedése van! A tekercest Ön adta át a bűntársának. Az asszony már vallott. Hallgatom, Nagytiszteletű Úr!

TISZTELETES: Szétverem a fejed! (szünet)
Nem mocskolom be a kezem.

KÖRJEGYZŐ: Nézzen ki! Látja a fegyvereket? Körbevették a nyáját. Vér fog folyni, ha nem teszünk valamit! Ezek román parasztok, Isten tudja, honnét szereztek fegyvert. Nekik nem parancsolhatok. Azt hallották, ki tudja, honnét, ki tudja, kitől, hogy a magyarok visszajönnek, és elveszik a földjeiket. Pillanatok kérdése, és kiirtják a nyáját. Most a pásztornak áldozatot kell hoznia.

TISZTELETES: Maga egy minden hájjal megkent gazember.

KÖRJEGYZŐ: A jó pástyor feláldozza magát a nyájáért. Lesétál, önként felfekszik a deresre, és jajszó nélkül viseli el a huszonötöt. A fegyvereket megnyugtatom, szétszélednek, azután elmehetnek az Ön hívei is. A filmről majd később beszélünk. Nagytiszteletű Úr, most már látja, kié ez az ország?

TISZTELETES: Látom. A fondorlatos erőszaké.

15. JELENET

(Körjegyző, Tiszteletes, Őrvezető jobbról be)

ŐRVEZETŐ: Körjegyző úr, lent őrjög a tömeg, áldozatot követel!

KÖRJEGYZŐ: Annyira sajnálom, de a közérdek az közérdek.

TISZTELETES: Isten bocsássa meg a vétkeiteket!

ŐRVEZETŐ: Lódulj, papocskám, ne vonszold magad, mert a fülednél fogva rángatlak le. (Tiszteletes és Őrvezető ki)

16. JELENET

(Körjegyző, Doina be)

DOINA VARVAREANU: Itt van a film, amit kerestt.

KÖRJEGYZŐ: Az asszony?

DOINA VARVAREANU: Keze bilincsben, fejére zsákot húztam. Hozzam át?

KÖRJEGYZŐ: Még ne. Maradjon itt, leszaladok, nehogy ezek az idióták még agyonverjék a papot. Az őrvezetőt felküldöm, ő fogja átszállítani a gyanúsítottat Kolozsvárra a bizonyítékkal együtt.

DOINA VARVAREANU: Értettem, körjegyző úr!

(Körjegyző ki, kisivártatva az Őrvezetőt be)

17. JELENET

(Doina, Őrvezető)

DOINA VARVAREANU: Na végre!

ŐRVEZETŐ: Doina!

DOINA VARVAREANU: Hol voltál?

ŐRVEZETŐ: Egy perc szabad időm sem volt egész nap! Hol a lovak, hol a parasztok, hol a deres!

DOINA VARVAREANU: Hol voltál?

ŐRVEZETŐ: Hol az úton, hol a patások között itt, az ablak alatt, hol az irodában.

DOINA VARVAREANU: A lényegyet mondd, hol voltál.

ŐRVEZETŐ: Egész nap csak veled voltam, Doina, kedvesem.

DOINA VARVAREANU: Hol voltál?

ŐRVEZETŐ: Ott voltam veled, ahol a lágy szellő tereli a kék égen a fehér felleget, miközben lenn a sárban ütéseimtől nyerítettek a lovak, jajgattak az emberek. Én ott voltam veled...

DOINA VARVAREANU: (az Őrvezetővel együtt) ...mert nélküled levegőt venni sem érdeemes.

DOINA VARVAREANU: Egy férfi nem csak szavakkal tudja kifejezni az érzelmeit!

ŐRVEZETŐ: Doina!

DOINA VARVAREANU: Itt és most!

ŐRVEZETŐ: Nem lehet!

DOINA VARVAREANU: Nem szeretsz?

ŐRVEZETŐ: Doina, ne zsarolj! Az egész városban áll a bál! Kémelek meg kémnők, felfegyverzett tömeg, lincshangulat, és te most itt, a körjegyző irodájában...

DOINA VARVAREANU: Igen! Na, mire vársz? (Kintről a Körjegyző hangja hallatszik.)

KÖRJEGYZŐ: Szedd már a lábad, te mocskofajzat, mert ha nem, itt foglak agyonverni!

(A pár szétrebben, Doina fehérműben, felöltözni már nincs ideje, az asztal alá bújik.)

18. JELENET

(Őrvezető, Körjegyző, Vera bilincsben és zsákkal a fején, a Körjegyző maga után vonszolja.)

KÖRJEGYZŐ: Maga személyesen felel ezért a kémnőért! Most hívtak a központból, egy ezredes indult el érte, bármikor megérkezhet.

ŐRVEZETŐ: Akkor nem én viszem Kolozsvárra?

KÖRJEGYZŐ: Nem! Személyesen jön érte

egy igazi ezredes! Nagy fogás! Hol van Doina? (Verához) Te most leülsz erre a székre, nyugton maradsz. Különbén kitekerem a nyakad! A film? Jól van, itt van az asztalon! Rohanok le, hogy minden rendben legyen! Kirendeltem a tűzoltózenekart, ha megjön a fejes, rázendítenek! A fegyveresek dízsortűzet adnak! A papra még huszonötöt ráverünk! Megáll az autó, kiszáll a fő-tiszt, dízsortűz, a rezesbanda rázendít, a papot verik! Szeretni fog bennünket!

ŐRVEZETŐ: Nagy ember leszel!

KÖRJEGYZŐ: Rosszul látod, én már most nagy ember vagyok!

VERA: Uraim, legyenek emberségesek, legalább a zsákot vegyék le a fejemről!

ŐRVEZETŐ: A szád... Befogod a szádat?!

KÖRJEGYZŐ: Örülj, hogy még élsz! Most megkapod a magadét! Ha még egyszer kinyitod a pofád, többől tépem ki a nyelved!

ŐRVEZETŐ: Ha jól hallom, érkezik a tűzoltózenekar.

KÖRJEGYZŐ: Rohanok!

(Körjegyző ki, Doina előbújik.)

Jónás Gabriella, Kálló Béla és Szemerédi Bernadett

19. JELENET

(Őrvezető, Vera, Doina)

(Játszani kezdenek Verával. Doina a földre löki, az Őrvezető elé, aki lekapja a zsákot Vera fejéről.)

ŐRVEZETŐ: Úristen!

VERA: Istenem!

ŐRVEZETŐ: Nem hiszem el....

VERA: Isten nem ver bottal.

ŐRVEZETŐ: Te hogy kerülsz ide?

VERA: Érted jöttem.

ŐRVEZETŐ: Érttem jöttél?

VERA: Igen.

DOINA VARVAREANU: Vasile...

ŐRVEZETŐ: Doina, öltözz fel!

DOINA VARVAREANU: Te ismered ezt a ringyót?

ŐRVEZETŐ: Ne nevezd így!

DOINA VARVAREANU: Miért? A szeretőd?!

ŐRVEZETŐ: Az anyám!

DOINA VARVAREANU: Micsoda? Az anyád?

VERA: Fiam... kisfiam...

ŐRVEZETŐ: Anya, én annyit vártam rád.

VERA: László...

ŐRVEZETŐ: Éveken keresztül...

VERA: ...tudom, hogy megbocsáthatatlan...

ŐRVEZETŐ: ...már lemondtam rólad.

VERA: ...megbocsáthatatlan, amit tettem...

ŐRVEZETŐ: ...most meg, mintha csak tegnap mentél volna el.

VERA: ...elhagytalak, Lacika...

ŐRVEZETŐ: Mintha csak tegnap történt volna.

VERA: ...de nem csak rajtam múltott...

ŐRVEZETŐ: Te ültél és sírtál. Aznap temettük el apát.

VERA: Amikor a temetőből eljöttünk, tudtam, csak ketten maradtunk.

ŐRVEZETŐ: Te meg én.

VERA: A toron kéz a kézben fogadtuk a sorban állók részvétnyilvánításait.

ŐRVEZETŐ: Előttünk az asztalon, bíbor bársonyon apa kitüntetései.

VERA: A Signum Laudis, a Mária Terézia Rend és a Szent István Rend Lovagkeresztje.

ŐRVEZETŐ: Aztán a sor végén ott volt a nagyapám és a nagyanyám. Nagyanyám a kitüntetések fel, nagyapa meg engem. Ordítottatok...

VERA: ...sírtál...

ŐRVEZETŐ: Én sírtam. Elvittek.

VERA: Elraboltak...

ŐRVEZETŐ: Anya, én vártalak...

VERA: Lacika... Az összeomlás után olyan gyorsan történt minden, pörögtek az események, és én meg voltam győződve, hogy még minden visszafordítható. Majd a lehetetlen állandósult, s mi elszakadtunk egymástól. Az állandót, amit nem akartam elfogadni, lassan megszoktam, a

súlyát, ameddig bírtam, viseltem. Most, amikor már agyonnyomott, megszöktem. Eljöttem érted. Csak miattad vagyok itt...

DOINA VARVAREANU: Vasile! Ezek szerint te...

ŐRVEZETŐ: Igen! Az voltam.

DOINA VARVAREANU: Magyar?!

ŐRVEZETŐ: Csend legyen!

DOINA VARVAREANU: Egy világ omlott össze bennem!

ŐRVEZETŐ: Nézz rám, Doina, változtam én valamit az elmúlt két percben?

DOINA VARVAREANU: Nem tudom!

ŐRVEZETŐ: Nem. Én az vagyok, akinek ismeresz!

DOINA VARVAREANU: Nem, én téged nem ismerlek, László!

ŐRVEZETŐ: Most, hogy tudod, ki voltam, elmehetsz... Ha akarsz.

DOINA VARVAREANU: Segítség! Meg akar erőszakolni!

(Doina kirohan az irodából.)

20. JELENET

(Vera, Őrvezető)

ŐRVEZETŐ: Pár percünk maradt.

VERA: Pár perc az élet.

ŐRVEZETŐ: Tudod, anya, először nem hittem el... múltak a napok, teltek a hetek, de te nem jöttél értem. A nagyszüleim nem szerettek. Ridegek voltak, és kegyetlenek. Engem szégyelltek, téged gyűlöltek. Kiadtak falura. Akkor láttam őket utoljára. A tanító, akire rábíztak, különben távoli rokon, azért, hogy a hivatalában előbbre juthasson, románá lett. Én nem akartam. Ellenálltam, egyedüli magyar gyerek voltam egy román iskolában. Mindennap megküzdöttem velük, keserű lélekkel, kemény ököllel ütöttem, verekedtem. Faltam a puliszkát, törtem a románt, mindennap egyre keserűbben, de vártalak. Aztán lassan valami megfordult bennem. Megbarátkoztam velük. A szavamnak súlya lett köztük. Előbb barátokra, majd tekintélyre tettem szert. Ekkor már szívesebben voltam az iskolában, mint abban az undorító kamrában, ahol a „kedves” rokon elszállásolt. Nem volt az életemben szeretet. Folyton úgy éreztem, úgy érzem most is, hogy valami megfoghatatlan, valami meghatározhatatlan hiányzik az életemből, valami, ami mindenki

másnak megvan. Elkezdtem lopni. Most is, ha kell, ha nem, folyamatosan lopok. *(Odavág egy láncot Verához.)* Tessék, a tiéd! Aztán gyűlölni kezdtem mindent, ami elválasztott tőlem. Gyűlöltem a fényes karriered és Magyarországot. Te fenn ragyogtál a csillagok között, engem itt hagytál a mocsárban, anya nélkül aszalódni a sárban. Magyarorszáért.

VERA: Kisfiam, Magyarország...

ŐRVEZETŐ: Hallgass! Most én beszélek! Mit szeressek én azon az országon? Engem itt hagyott, a szüleimet elvette tőlem!

VERA: Apád az életét áldozta érte!

ŐRVEZETŐ: Kuss legyen! Mindent tudok! Annál is többet! Olyan dolgokat tudok, amiről neked fogalmad sincs! Elpuhult pesti lotyó! Most, amikor már megdöglöttél bennem, és én eltemettelek, idejöttél kémkedni utánunk?!

VERA: Érted jöttem, gyermekem.

ŐRVEZETŐ: Én már nem vagyok gyermek! Magam lettem azzá, ami vagyok. Neked ebben semmi részed! Neked ehhez semmi közöd!

(Doina észrevétlenül visszajön, végignézi az Őrvezető keserű őrjöngését.)

Szemerédi Bernadett és Jónás Gabriella

ŐRVEZETŐ: *(ordít)* Most, hogy felépítettem az életem, kiharcoltam a helyem, megjelentél, hogy mindent szétrombolj?

DOINA VARVAREANU: Vasile! Ő az anyád... tisztelettel beszélj velem!

ŐRVEZETŐ: Mit akarsz? Mit keresel itt?

DOINA VARVAREANU: Visszajöttem.

ŐRVEZETŐ: Most nem baj, hogy...

DOINA VARVAREANU: Baj, de nem baj.

ŐRVEZETŐ: Akkor... most...

DOINA VARVAREANU: Vasile! László... én nem tudlak téged elhagyni.

ŐRVEZETŐ: Én sem...

DOINA VARVAREANU: Ne, ne! Ne mondj most semmit! Csend legyen!

ŐRVEZETŐ: Anyu, édesanyám, hadd mutassam be a jegyesem.

VERA: Köszönöm, kisfiam, már ismerem. *(Doina szégyenkezve félre. Vera visszaadja a láncot Lászlónak.)* Tartsd meg, ez a nagymamá-dé volt, az én megboldogult édesanyámé. A tiéd! *(szünet)* Én ártatlan vagyok, a független bíróság ezt igazolni fogja!

ŐRVEZETŐ: Független?

DOINA VARVAREANU: Én ebben nem lennék annyira biztos, asszonyom!

VERA: Kisfiam, ha megszületik... megszületik a felmentő ítélet, átjössz velem Magyarországra? *(Doina az Őrvezető karjába veti magát.)*

ŐRVEZETŐ: Nem tudom.

(Kintről díszsortűz hallatszik, megszólal a rezsesbanda.)

DOINA VARVAREANU: Megérkezett az ezredes!

(Visszarendezi az irodát eredeti állapotába, Doina bocsánatkérően visszahelyezi a zsákot Vera fejére, kezére a bilincset, majd leülteti.)

22. JELENET

(Vera, Őrvezető, Doina, Körjegyző, Szabolcs mint román ezredes)

(Szabolcs és a Körjegyző be)

SZABOLCS: Bivól Sandulescu! Maga ezek után még dicséretet vár tőlem?

KÖRJEGYZŐ: Ezredes úr, elvárom az előléptetést, az állami kitüntetést! Én lepleztem le ezt a mocskot! Szolgálatot tettem az államnak, állambiztonságnak!

SZABOLCS: Kinek tettél te szolgálatot, te tökkelütött hülye? Engem, a Siguranca ezredesét, díszsortűzzel és trombitazenekarral vársz?

KÖRJEGYZŐ: Igen, hogy lássa, vagy ha már így tegeződünk, hogy lásd a nagyrabecsülésemet!

SZABOLCS: Az első számú gyanúsítottat agyonverted! Kényszermunkára foglak küldeni! Ez az a kémnő, aki miatt jöttem?

KÖRJEGYZŐ: Igen.

SZABOLCS: Vegyék le a fejről a zsákot! *(Az Őrvezető habozik, Doina helyette teljesíti a parancsot.)* Asszonyom, Ön a foglyom!

VERA: Uram, én ártatlan vagyok!

SZABOLCS: Jobb lesz, ha most hallgat, asszonyom!

DOINA VARVAREANU: Ezredes úr, egy valamóással tartozom!

Varga Tamás, Molnár Zoltán és Szemerédi Bernadett

KÖRJEGYZŐ: Doina, fogd be a szád!

SZABOLCS: Mit akar mondani?

DOINA VARVAREANU: A filmet én találtam meg nála.

SZABOLCS: És?

DOINA VARVAREANU: Az a film valójában nem volt nála.

SZABOLCS: Maga kicsoda?

DOINA VARVAREANU: Doina Varvareanu vagyok. Én végzem a nők motozását.

SZABOLCS: Van valami köze ehhez az asszonyhoz?

DOINA VARVAREANU: Nincs... illetve van.

SZABOLCS: Mi?

DOINA VARVAREANU: Ő a leendő anyósom.

KÖRJEGYZŐ: Úristen! Ez nem egyedi eset! Ez egy családi vállalkozás!

SZABOLCS: Ki a maga jegyese?

DOINA VARVAREANU *(Megfogja az Őrvezető kezét.)*

ŐRVEZETŐ: Anyám közismert színésznő, Pesten él, én itt vagyok, hűséggel szolgállok, közöttünk 14 éve nem volt semmilyen kapcsolat!

KÖRJEGYZŐ: Te vagy a kémnő fia?! Akkor te is magyar vagy? Körbe vagyok véve ügynökökkel! Az őrvezetői tiszted elveszted, fegyvert nem viselhetsz, munkaszolgálatra küldelek!

SZABOLCS: Hagyanak magamra a gyanúsítottal! A folyosón várakozzanak az embereimmel, majd hívom magukat.

23. JELENET*(Szabolcs, Vera)***SZABOLCS:** Sajnálom.**VERA:** Nem tudod, min mentem keresztül.**SZABOLCS:** Tudom.**VERA:** Annál inkább köszönöm, hogy elengedtél. A tiszteletes, igaz? Ami nem öl meg, az megerősít. Most erősebb vagyok, mint korábban bármikor. Nincs élet veszély nélkül.**SZABOLCS:** A fiadat és a menyedet letartóztatom. Magunkkal visszük őket.**VERA:** A menyemet is?!**SZABOLCS:** Csak a fiadat vigyünk?**VERA:** Halálosan szerelmes. Én belepusztulok, de ha erőszakkal visszük magunkkal, abból semmi jó nem származhat!**SZABOLCS:** Büszke vagyok rád, kedvesem.**VERA:** Ha most nem is tart velünk, majd akkor, ha a sereggel jövünk!**SZABOLCS:** Jönni fogunk! Érte is, a többiekért is! Most azonban bocsáss meg, kedvesem!*(Vera fejére húzza a zsákot, kivezeti az ajtón, majd behívja a Körjegyzőt.)***24. JELENET***(Szabolcs, Körjegyző)***SZABOLCS:** Te, ott! Befelé! Ül le. A nő vallott!**KÖRJEGYZŐ:** Micsoda?**SZABOLCS:** Vallott!**KÖRJEGYZŐ:** Szentséges ég!**SZABOLCS:** A helyzet rendkívül veszélyes. A fiát és a menyét rád bízom, tudj meg tőlük mindent, de nem szabad erőszakot alkalmaznod!**KÖRJEGYZŐ:** Akkor mit tehetek?**SZABOLCS:** Gondolkozz! *(szünet)* Az aszszony bevallotta, hogy a magyarok kommandós egységet dobtak át a határon a kimentésére!**KÖRJEGYZŐ:** Oszlopos Simeon és minden szentek, most segítsetek!**SZABOLCS:** Már nagyon közel vannak!**KÖRJEGYZŐ:** Menjünk elébük fegyveresekkel? Vagy esetleg meneküljünk?**SZABOLCS:** Kivonultok a városba vezető közúti hídhöz! Ebben a táskában robbanóanyag van, ideteszem az asztalodra.**KÖRJEGYZŐ:** Csak óvatosan!**SZABOLCS:** A fegyvereseket a közúti híd in-nenső oldalán felsorakoztatod. A hidat te magad robbantod fel!**KÖRJEGYZŐ:** Robbantok.**SZABOLCS:** Ne félj, hosszú zsinórt hagytam! De ha meggyújtod... gyorsan tudsz futni?**KÖRJEGYZŐ:** Hááááát...**SZABOLCS:** Ha az úton a robbantás után gyanús autók vagy teherautók tűnnek fel, lövetsz!**KÖRJEGYZŐ:** Lövetek!**SZABOLCS:** Én a kémnővel most azonnal indulok Kolozsvárra. Számíthatok rád?**KÖRJEGYZŐ:** Hát persze... persze, hogy számíthatsz rám! Robbantok, lövetek... *(Szabolcs ki)* Robbantok, lövetek, futok...*(Sötét, zene)***25. JELENET***(Doina, László)**(A második bécsi döntést követő erdélyi bevonulás rádióműsora hallatszik. László és Doina helyreállítják a díszlet ablakainak leszedett boltíveit.)***RÁDIÓ:** Kolozsvár felett is megvirradt a szabadság napja. A bevonulás napján a város lakossága már a hajnali órákban leplezetlen örömmel készülődött a honvédség fogadására.*(Doina kikapcsolja a rádiót.)**Kálló Béla és Szemerédi Bernadett***SZÉPLAKY DOINA:** Most mi lesz velem?**SZÉPLAKY LÁSZLÓ:** A feleségem vagy.*(László visszakapcsolja a rádiót, tovább folyik a díszlet átalakítása.)***RÁDIÓ:** Végre feltűntek a magyar katonák. Tomboló lelkesedéssel fogadták az első honvédek. Szünni nem akaró örömmámorban üdvözölték az egymás után érkező csapatokat.*(Doina kikapcsolja a rádiót.)*

SZÉPLAKY DOINA: Mi lesz velünk? Annyi bűnt követtünk el. Az emberek agyonvernek bennünket.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Az emberek előtt megvallottuk bűneinket. Mindenkit megkerestünk; akit kínoztunk, aki ellen vétkeztünk, megkövettük. Konfirmáltunk, vagyis fogadtuk Isten üzenetét arról, hogy szeret...

SZÉPLAKY DOINA: Hogy halálosan szeret bennünket. S nem tudunk ellenállni hívásának, mert Ő sokszorosan megerősítette azt fogantatásunktól kezdve, életünk minden napján.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Azokon a napokon is, amikor bűnt követtünk el.

SZÉPLAKY DOINA: És ha Ő velünk, akkor ki ellenünk?

(László visszakapcsolja a rádiót.)

RÁDIÓ: Délutánra sötét felhők tornyosultak Kolozsvár felett, és csakhamar megnyíltak az ég csatornái. Hosszan tartó hatalmas zápor zúdult a bevonuló csapatokra és a díszbe öltözött lakosságra. A nagy örömben azonban senki sem törődött az időjárással. Bőrig ázva is mindenki a helyén maradt, és lelkesen éltette a Magyar Honvédséget.

(Befejezik a díszlet helyreállítását, Doina ki-megy.)

26. JELENET

(László, Körjegyző, Doina)

(A Körjegyző – most mint Közjegyző – be)

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Téged is elengedtek?

KÖRJEGYZŐ: Sokat szenvedtem. Öt évig törtem a követ. Magyarságomért.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Mekkora fordult a világ!

KÖRJEGYZŐ: Nekem a mai nap valóban fel-szabadulás!

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Mi történt veled? Mért robbantottad fel a hidat?

KÖRJEGYZŐ: Én annyi rosszat követtem el felsőbb parancsra, hogy nem bírtam tovább! Úgy éreztem, vagy jómagamat veti szét a sok elkövetett szörnyőség, vagy a hidat robbantom fel. *(csend)* A hidat választottam. És Veled?

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Elbocsátottak. Munka, kenyér nélkül maradtam. Itt helyben kijártam a teológiát mint kolduló deák. Anyám segített pénzzel. Most lelkész vagyok. Elvettem Doinát.

KÖRJEGYZŐ: Hozzad ment? Szép tőle.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Igen, ő gyönyörű. Most te vagy a főjegyző.

KÖRJEGYZŐ: Áldozatot hoztam. Én, akinek nem kellett volna, megtettem. Kiérdemeltem.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Beszelnünk kell a fellakiak ügyében.

KÖRJEGYZŐ: Mit tehetek értük?

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Anyakönyveztetniük kell ismét az eredeti magyar nevüket, mert – ugye – a nagy nyomásra románok lettek.

KÖRJEGYZŐ: Magyarország nem Románia. Nálunk mindegy, hogy valaki román, magyar, ortodox, katolikus vagy református. Nem kell ez irányban nyomást gyakorolni.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Az emberek itt vannak az ablak alatt, kapával, kaszával. Ők tudják, mit akarnak.

KÖRJEGYZŐ: Csillapítsd le őket!

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Én nem tudom, neked jobb meg sem próbálnod!

(Doina be)

KÖRJEGYZŐ: Nagytiszteletű asszony!

SZÉPLAKY DOINA: Áldás, békesség, Bivol Sandulescu!

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Gyárfás Ferenc!

SZÉPLAKY DOINA: Gyárfás Ferenc?! Na, mindegy. László, édesanyádék megérkeztek. Rád várnak. Gyere!

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Kapával, kaszával!

SZÉPLAKY DOINA: Nem, csomagokkal!

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Jövök!

(Doina és László ki)

KÖRJEGYZŐ: *(Az ablakhoz megy, kinéz, visszahőköl.)* Oszlopos Simeon és a sivatagi re-meték!

(Szabolcs be)

KÖRJEGYZŐ: Ezredes úr! Magára nem számítottam!

SZABOLCS: Én sem magára.

KÖRJEGYZŐ: Maga beépült?

SZABOLCS: Igen.

KÖRJEGYZŐ: Én is!

SZABOLCS: Látom!

KÖRJEGYZŐ: Ezek a marhák azt hiszik, hogy felindulásból robbantottam fel azt a hidat, nem tudják, hogy a maga parancsára! De miért nem jelent meg a bíróság előtt, a tárgyalásomon?

SZABOLCS: Nem értem rá.

KÖRJEGYZŐ: Kár.

SZABOLCS: Engedje meg, hogy bemutatkozzam.

KÖRJEGYZŐ: Igen.

SZABOLCS: Zentai Szabolcs vagyok, a Magyar Királyi Elhárítás észak-erdélyi főnöke!

KÖRJEGYZŐ: Csodatévő Szent Fókasz és Szent Mamasz vértanú!

SZABOLCS: Idefigyelj, te oltári mamlasz! Le vagy tartóztatva! Személyesen viszlek Kolozsvárra.

(Szabolcs „kitessékeli” a Körjegyzőt.)

27. JELENET

(Vera, László, Doina, Szabolcs)

VERA: A határ már nem választ el bennünket.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Csak a távolság.

VERA: Az sem kevés.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Hát, nem.

SZÉPLAKY DOINA: Asszonyom, vétettem Ön ellen. De mélyen megbántam tettemet, és szeretném a bocsánatát kérni.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Miért nem tegezed? Szólítsd nyugodtan anyámnak!

SZÉPLAKY DOINA: Nem tehetem.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Bocsánatot kért.

Anyám...

VERA: Nos...

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Szíve alatt hordozza az unokád.

VERA: Kisfiam, egy anyának a gyermeke az élete. Leányom!

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: *(Doinához)* Asszony!

SZÉPLAKY DOINA: Anyám.

VERA: A Dunántúlon birtokunk van, László. A faluban most szólította magához az Úr a református lelkészt.

SZABOLCS: Beszéltem a püspökkel. Állásod is, megélhetéset is lesz.

VERA: Ismét egy család lehetünk.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: 14 évre elszakadtunk egymástól. Majd együtt voltunk nem egész egy órát. Ismerjük-e mi egymást? A világ megfordult, találkoztunk. Itt állunk, szemtől szemben. Ki vagy te, és ki vagyok én?

Fotó: Andrási Ariel

Varga Tamás, Jónás Gabriella,
Kálló Béla és Szemerédi Bernadett

VERA: Ne a találkozások ideje alapján íteld meg azt a köteléket, amely összeköt bennünket.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Akkor mi alapján?

VERA: A tartalmuk alapján.

SZABOLCS: A hatásuk sorsfordító.

SZÉPLAKY LÁSZLÓ: Meg kell köszönnöm ezt az új sorsot, amelyet most élek. De pont emiatt nem tudom ezt a helyet elhagyni. Nekem ide szól a küldetésem. Ide, Erdélybe. Köszönöm a leveleid, a gondolataid, hogy támogattad a talpra állásom, de meg kéne szakadnom ahhoz, hogy innét elszakadjak.

VERA: Ha nem tudlak magamhoz szakasztani, mi szakadunk ide hozzád.

SZABOLCS: A dunántúli birtokot ittenire cseréljük.

VERA: Erdélyt nem szabad elhagyni, de ha mégis elmentünk innen, ha itt az idő, tudni kell visszatérni!